

Palifussa, grafia bàrbara per *palifusa* < *pal-i-fusa*
Palilla, *palillo*, V. *pal*

PALIN, primer element de compostos savis, del gr. *πάλλω* 'de nou, altre cop'. *Palimpest* [1868, *SLit.* Costa, *palmisest* err. tip.], format amb *ψάω* 'jo rasco, raspo, grato': pròpiament 'pergamí d'on s'ha raspat el primer escrit, per tal de poder-hi tornar a escriure'. *Palingenèsia* [1868], amb *γένεσις* 'acció d'engendrar'; *palingenètic*. *Palíndrom* [-*mo*, 1868], amb *ἔδραμον* 'he corregut': pròpiament 'acció de córrer i recórrer'. *Palinòdia*, gr. *παλινωδία* 'acció de tornar a cantar, de tornar-hi altrament', cpt. amb *ἄειδω* 'jo canto': «*Palinòdia Gallispana*» romanç de c. 1710, de la guerra de Successió, col·lecció Bonsoms, 5729. «*Palinòdia de Febrònio*, en la allocució de Pío VI, en el concilio celebrat en 1778», opuscle de 59 pàg., publ. a Palma de M., 1814, JMBover, *Bibl. Escr. Bal.* II, 664, n.º 476; entenc que és aquesta la *Palinòdia* que cita sovint el DAG. (s. v. *clim*, *cerclar*, *cormullir* etc.). *Palinur*, compost amb *οὐρά* 'cua', probablement de *πάλλω* 'en sentit invers', per la forma i moviment de la cua de la llagosta; *palinúrids*.

Paliqueig, *paliquejar*, V. *palica* (PAL) *Paliró*, V. *pala* *Palis*, mala grafia de *palli* *Palissa*, *palissada*, V. *pal*

Palisandre, pres, per conducte del francès, del neerlandès *palissander*, antigament *palissanten*, que per la seva banda és corrupció del cast. *palo santo*. Vegeu detalls, bibliografia i demostració en el DCEC/DECH, PALISANDRO.

Palissiano, V. *palacià* (PALAU) *Palista*, V. *pala* *Palitroc*, *palitroques*, V. *pal*

Palitür, pres del gr. *παλιουρος* id.

PALLA, del ll. PALĒA 'boll dels cereals', 'pallús, palla esbocinada'. □ I.^a doc.: Llull.

«-- Viu al cap de la casa dos lits qui eren de serments, en los quals havia assats poca quantitat de palla, e havia en cascú una flaçada tan solament --- despullà-s e mès-se en lo lit, e dix que hom li aportà què menjar, cor ell era malalt e era vengut en aquell spital per tal que pogués guarir --- Dix Evast --- ¿qui sòts vós, qui en mon lit vos sots colgat? Anats jaer en los altres lits, qui són millors ---», *Blanq.* (NCl. 1, 108.2). En un capbreu de la Vall de Ribes: «Bñ. Moner jura que és hom del sey<n>or rey e fa al Sr. rey, a la un ay<n> 13 diners, e --- fa a'N G. de Ribes --- mig feys de *pal<l>a* --- Bn. Font jura que --- fa una quartera de civada --- J. B. --- fa una galina, e l terz de un feys de *pa<l>la* --- G. Bereng. jura ---» (Que-ralbs, c. 1283, RLR IV, 52, 53). Generalment s'ha fet la distinció d'usar *palla*, en singular, quan té valor col·lectiu, i *palles* en plural només quan es pensa en els brins esmentats o usats amb tal o tal caràcter: «CAÇA DE PARDALS --- les *palles* de vesc: *virgae visco illitae*;

posar vesc en la *palla*: involucere virgas visco ---», OPou (*TbPu.*, 55); però també es donava el cas d'usar *palles* més generalment: «Compren totes les *palles* compradores, axí a obs dels lits de la nostra persona aparelladors, com --- It. lits de les dites *palles* ---», 1344 *Ordenacions* de P. el Cerimoniós (*CoDoACA* v, 73).

D'ús general en tot el territori lingüístic, fins a l'extrem NO.: un munt de palla, a les cases de pagès, eres etc., es diu igual fins allà: un *món de pála* Vall de Cardós, un *pesó de pála* a Farrera i Vall Ferrera, 1932-34, i segueix la forma *pála* per l'Alt Aragó, fins a Bielsa almenys, 1965, i encara més enllà; per a terminologia i frases ens podem accontentar amb els repertoris abundants d'*AlcM* i *DAG*: és clar que també fóra útil comptar entre nosaltres amb glossaris especialitzats com els que s'han fet a Bèlgica.¹

DERIV.: *Pallada* [sense definició, Aversó, 76.99] 'conjunt de palles d'un arbre de caçar ocells', 'palla bullida per al bestiar' defineix JRuyra (*O. C.*, 380a); a Ribagorça ho estenen per metonímia al conjunt d'aviram d'un indret (que jeu plegada en una mateixa pallada de corral): «tenen molta *paláda* de polls» = 'en aquella casa hi ha molt d'aviram' (Alins de Llitera, 1965); així o en la forma fonètica alt-aragonesa *paláta*, segueix pel Pirineu aragonès, amb altres aplicacions: *paláda* a Gistau (crec ja a Benasc); *paláta*, a Bielsa, és la massa de palla i brins de cereals silvestres usada per cobrir cabanes (fr. *chaume*): «de qué has fetó la cubierta? —De *pallata*» (1965); a Linás de Broto una *paláta* és un munt de «fajos» d'herba, en nombre no gaire més gran que un cavalló (que en té 20-30), menys de 50 (1966). *Pallader*; *palladera*; *palladeta*. *Pallam*. *Pallanc*.

Pallard; *pallardàs* 'mossardó gran i gros' (sovint jovial, i prou o massa desimbolt, d'aïres deixats, el terme de comparació potser és amb una perxa de paller, a mig gastar-ne la palla): «tots a la una, obehint lo signo convingut, ab lo més *pallardàs*, y formant en rengles, comensaren la cridòria», Pons Mass. (*Colla del Carrer* IX, p. 106); «un *pallardàs* més alt que un arbre de fragata», Ruyra (*O. C.*, 56); «a St. Llorenç de Cerdans l'hostaler ens va rebre ballant, amb les seves mosses, la farandola, com un *pallardàs*», Coromines (*Elogi de les Muntanyes*, 1921, *O. C.*, 1510b13; cf. *O. C.*, 156b); *pallardet*, *pallardic*, *pallardo*, *pallardot*.

Pallassa: a L'Escalada aqueix matalàs de palla o estora per jeure, el posen també damunt del casquet, en les barques de cabotatge, per evitar que no s'esparraqui la vela (J. G. M., 1937); *pallassera*; *pallàs*. El mot italià corresponent, *pagliaccio*, partint d'una acc. anàloga, 'sac de palla' [S. XVIII] va passar a designar el clown, com a home informe i malfardat, i des de l'it. va passar al fr. *paillasse* [fi S. XVIII], cast. *payaso* [1832] i directament al cat. *pallasso* (amb -ss- per adaptació al mot autòcton); mot ben incorporat a la llengua, i apte temps ha per evocar al seu conjur tremendes metàfores, quan un gran poeta intueix de lluny el dia que serà un «difunt de la boca badada, / *pallasso* grotesc